

**80-річчя
академіка НАН України
С.І. КУЧУКА-ЯЦЕНКА**

2 серпня виповнилося 80 років видатному фахівцю в галузі зварювання металів тиском академікові НАН України Сергію Івановичу Кучуку-Яценку.

С.І. Кучук-Яценко народився в 1930 р. у Житомирі в родині службовця. Вищу освіту здобув у Київському політехнічному інституті. Від 1953 р. його наукова діяльність пов'язана з Інститутом електрозварювання ім. Є.О. Патона, де він подолав шлях від інженера до заступника директора, яким працює з 1986 р. У 1960 р. Сергій Іванович захистив кандидатську, а в 1972 р. — докторську дисертації. 1978 року його обрано членом-кореспондентом, а в 1987 р. — академіком НАН України.

Крім фізико-металургійних особливостей формування з'єднань у твердій фазі, С.І. Кучук-Яценко глибоко вивчав швидкоплинні процеси під час нагрівання елементарних контактів між деталями за високих концентрацій енергії, що допомогло визначити нові напрями вдосконалення процесу оплавлення. Встановлені ним закономірності теплофізичних і деформаційних процесів, що відбуваються при контактному стиковому зварюванні деталей із різноманітних матеріалів, дали можливість по-новому пояснити природу формування з'єднань у твердій фазі. Зокрема, учений з'ясував вплив на їхню якість умов кри-

сталізації розплаву на зварюваних поверхнях деталей у період перед деформацією. Результати досліджень покладено в основу розробок нових способів безперервного оплавлення: імпульсного й пульсуючого, які запатентовано в багатьох країнах й успішно застосовують у різноманітних галузях промисловості.

Останніми роками Сергій Іванович вивчає контактне зварювання опором деталей з важкозварюваних сплавів, композиційних матеріалів із використанням активувальних покриттів і спеціальних прошарків, що мають композиційну структуру, зокрема з наночаруваних матеріалів. Це допомогло створити нові технології з'єднання жароміцних матеріалів на основі інтерметалідів нікелю й титану, а також інструментальних сталей і сплавів.

Під керівництвом С.І. Кучука-Яценка розроблено унікальні технології пресового зварювання й обладнання для їх реалізації, яке не має аналогів у світовій практиці, зокрема установки для зварювання залізничних рейок, магістральних трубопроводів у польових умовах, великогабаритних вузлів із високоміцних алюмінієвих сплавів, що застосовують в авіації і ракетобудуванні. Тривають роботи зі створення методів зварювання тиском неповоротних стиків труб різноманітного призначення. Виготовлено

унікальне обладнання для пресового зварювання труб діаметром до 300 мм і товщиною стінки 5–15 мм з нагріванням дугою, керованою магнітним полем.

У 1966 р. за конструкцію машин для стикового зварювання рейок, що застосовують під час ремонту і спорудження безстикових залізничних колій, Сергію Івановичу в складі колективу вчених присуджено Ленінську премію. У 1976 р. його відзначено Державною премією УРСР за створення та промислове впровадження нової технології і високоефективних складально-зварювальних комплексів для серійного виробництва великогабаритних конструкцій з уніфікованих елементів. У 1986 р. за розроблення технологій і обладнання для контактного стикового зварювання конструкцій з високоміцних алюмінієвих сплавів С.І. Кучук-Яценко отримав Державну премію СРСР.

Останніми роками увага науковця зосереджена на дослідженнях особливостей формування у твердій фазі з'єднань різно-рідних і важкозварюваних матеріалів, а також визначенні алгоритмів якості з'єднань.

З-під пера Сергія Івановича вийшло 640 наукових публікацій, у тому числі 9 монографій. Він має більше 350 авторських свідоцтв і понад 300 українських і закордонних патентів.

С.І. Кучук-Яценко добре відомий своєю активною громадською діяльністю. Він засновник і перший президент Українського товариства зварювальників, входить до складу його правління, член товариств зварників США й Англії, заступник голови вченої ради Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона і заступник головного редактора журналу «Автоматическая сварка».

Заслуги ювіляра відзначені орденами князя Ярослава Мудрого, Трудового Червоного Прапора (двічі), Знак Пошани, медалями. У 1998 р. йому присуджено звання «Заслужений діяч науки і техніки України», а в 2000 р. — вченого нагороджено Премією ім. Є.О. Патона за наукову працю «Зварювання в твердій фазі».

Наукова громадськість, колеги та друзі вітають Сергія Івановича з ювілеєм, зичать йому активного довголіття, наснаги і нових відкриттів.

80-річчя члена-кореспондента НАН України Ю.В. МІЛЬМАНА

19 серпня виповнилося 80 років знаменитому вченому в галузі фізики міцності матеріалів членові-кореспондентові НАН України Юлію Вікторовичу Мільману.

Ю.В. Мільман народився в 1930 р. Упродовж 1953–1961 рр. після закінчення Київського політехнічного інституту працював на суднобудівному заводі «Ленінська кузня», де організував і очолив лабораторію

неруйнуючих методів контролю. В 1961 р. він почав працювати в Інституті металофізики АН України, де пройшов шлях від старшого інженера до доктора фізико-математичних наук. З 1973 р. наукова діяльність Юлія Вікторовича пов'язана з Інститутом проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України, у якому він очолює відділ фізики високоміцних і метастабільних сплавів.